

CORPVS SCRIPTORVM DE MVSICA

22

JOHANNIS TINCTORIS

OPERA THEORETICA

Edidit

ALBERTVS SEAY

I

Expositio manus

Liber de natura et proprietate tonorum

Tractatus de notis et pausis

Tractatus de regulari valore notarum

Liber imperfectionum notarum musicalium

Tractatus alterationum

Super punctis musicalibus

AMERICAN INSTITUTE OF MUSICOLOGY

1975

CORPUS SCRIPTORUM DE MUSICA

JOHANNES TINCTORIS

(1455?—1511)

THEORETICAL WORKS

Edited by

ALBERT SEAY

Volume I

PUBLICATIONS OF THE
AMERICAN INSTITUTE OF MUSICOLOGY

Armen Carapetyan

Director

© 1975 BY ARMEN CARAPETYAN

TABLE OF CONTENTS

<i>Introduction</i>	7
<i>Expositio manus</i>	31
II <i>Liber de natura et proprietate tonorum</i>	65
III <i>Tractatus de notis et pausis</i>	109
IV <i>Tractatus de regulari valore notarum</i>	125
V <i>Liber imperfectionum notarum musicalium</i>	143
VI <i>Tractatus alterationum</i>	173
VII <i>Super punctis musicalibus</i>	185

INTRODUCTION

The theoretical writings of Johannes Tinctoris (1435?-1511) have long been recognized as one of the few compendia to embrace all the areas of music in the late fifteenth century, from the study of its fundamentals to its esthetics. Twelve treatises in all, they take up in progressive order the details necessary for performer and composer, from the simplest of basics to the most complicated of technical intricacies, all capped by a study of the effects of music and the torso of what may have been planned as a final synthesis of all that Tinctoris had learned. The twelve treatises are:

1. *Expositio manus* (after 1477?)
2. *Liber de natura et proprietate tonorum* (1476)
3. *Tractatus de notis et pausis* (1474-75)
4. *Tractatus de regulari valore notarum* (1474-75)
5. *Liber imperfectionum notarum musicalium* (1474-75)
6. *Tractatus alterationum* (?)
7. *Super punctis musicalibus* (?)
8. *Liber de arte contrapuncti* (1477)
9. *Proportionale musices* (1473)
10. *Complexus effectuum musices* (1472-75)
11. *Diffinitorium musicae* (1472?)
12. *De inventione et usus musicae* (1480-87)

All twelve were written while Tinctoris was in the service of Ferdinand I (Ferrante), King of Naples, between 1472 and 1487; two treatises are dedicated to the King (Nos. 8 and 9) and three to his daughter, Beatrice (Nos. 4, 10 and 11). From the dates of composition it is apparent that Tinctoris did not begin his task with a predetermined scheme in mind.¹ One gets the impression that after first compiling the *Diffinitorium* he took up those subjects which he felt needed immediate explanation for his students in the Neapolitan court; Beatrice was one of them, as shown by the dedications of the treatise addressed to her. Regardless of lack of original intention, the end result has been a set of textbooks that make a unified whole, a summary of musical procedures as he saw them.

¹ The dates given are those supplied by Rudolf Schäfke, *Geschichte der Musikästhetik in Umrissen*, 2nd ed., Tutzing: Hans Schneider, 1964, pp. 236-37; Schäfke's discussion of Tinctoris (pp. 231-258) is quite valuable. For biographical details the best summary is that of Heinrich Hüschen, "Tinctoris," in *MGG*, XIII, cols. 418-25; his bibliography is extremely useful.

EXPOSITIO MANUS

TABLE OF CONTENTS

<i>Prologus</i>	31
I <i>De manus diffinitione et eius distinctione</i>	31
II <i>De locis</i>	32
III <i>De clavibus</i>	37
IV <i>De vocibus</i>	41
V <i>De proprietatibus</i>	44
VI <i>De deductionibus</i>	45
VII <i>De mutationibus</i>	48
VIII <i>De coniunctionibus</i>	55
IX <i>Operis conclusio</i>	56

¹*Expositio manus secundum magistrum Johannem Tinctoris in legibus licentiatum ac regis Sicilae capellanum*

Prologus

²Moribus optimis ac plerisque ingenuis artibus ornatissimo adolescenti Johanni de Lotinis, Johannes Tinctoris inter musicae professores minimus fraternam benevolentiam.

³Cuiusque artis praeceptor ordinatissimus, clarissime indolis adolescens, primo iuvenibus erudiri cupientibus lac, id est dulcedinem, quorundam faciliū principiorum exhibet, ne si fel, id est amaritudinem, difficilium ab initio praeberet, animos eorum per diffidentiam averteret. ⁴Hinc musicus quidam Latinus, celsi admodum ingenii, manum sapientissime composuit, ut primum arti sonore operam daturo tamquam traditio levis foret principium. ⁵Quamquidem manum eadem causa commoti, postmodum difficiliora tradere sperantes in primis leviter exponere proposuimus. ⁶Et hanc ipsam expositionem tuo nomini gratiosissimo generosissimoque ascribendam censui, non ut suae manus ignaro cantori, quom te sciam in hac arte peritissimum, nec atrocior injuria musico dicta putetur, quam si manum suam nescire dicatur, sed ut amico consortique meo dilectissimo, supplicans obnixè quatenus opusculum hoc gratis accipere digneris. ⁷Tamque benevolo perlegas animo quam tibi perlegendum offero.

¹*Capitulum I — De manus diffinitione et eius distinctione.*

²Manus est brevis et utilis doctrina ostendens compendiose qualitates vocum musicae. ³Dicitur autem hic manus ut continens pro contento, namque manus quaelibet, secundum physicos, humani corporis extremum officiale membrum brachio insitum, doctrinam istam continet suorum digitorum summitatibus et iuncturis.

¹ Br¹ 1^r BU 3^r V 2^r V *illeg*
BU: Johannis Tinctoris musices professoris clarissimi in explanationem musicalis manus proemium incipit

² V *illeg usque ad* Johanni

¹ Br¹ 1^r BU 3^r V 2^v

LIBER DE NATURA
ET
PROPRIETATE TONORUM

TABLE OF CONTENTS

<i>Prologus</i>		65
I	<i>De diffinitione, numero, institutione et appellatione tonorum</i>	67
II	<i>De speciebus diatessaron ac diapente</i>	70
III	<i>De formatione tonorum, et primo de formatione primi toni</i>	72
IV	<i>De formatione secundi toni</i>	72
V	<i>De formatione tertii toni</i>	72
VI	<i>De formatione quarti toni</i>	73
VII	<i>De formatione quinti toni</i>	73
VIII	<i>De formatione sexti toni</i>	73
IX	<i>De formatione septimi toni</i>	76
X	<i>De formatione octavi toni</i>	76
XI	<i>De similitudine formationis quinti toni et sexti ac septimi et octavi</i>	77
XII	<i>De similitudine formationis primi toni et secundi ac septimi et octavi</i>	77
XIII	<i>De commixtione tonorum</i>	78
XIV	<i>A quo tonus commixtus sit denominandus, ab autentico an a plagali?</i>	78
XV	<i>A quibus tonus commixtus diversis speciebus diapente aut diatessaron diversorum tonorum denominabitur?</i>	79
XVI	<i>De simili iudicio partis ac totius circa species diapente ac diatessaron in tonis denominandis</i>	80
XVII	<i>Quod tonus unus pluribus ac omnibus poterit esse commixtus</i>	81
XVIII	<i>Quod commixtio toni interdum fit necessitate ac interdum voluntate</i>	81
XIX	<i>De principio tonorum</i>	82
XX	<i>De medio tonorum</i>	83
XXI	<i>De gradu tam autentico quam plagalibus ex licentia concesso</i>	83
XXII	<i>De mixtione tonorum</i>	84
XXIII	<i>A quo tonus mixtus denominari debeat, ab ascensu vel a descensu</i>	85
XXIV	<i>Quod commixtio et mixtio tonorum non solum in cantu simplici, sed etiam in composito fiant</i>	85

XXV	<i>De quatuor differentiis inter commixtionem et mixtionem tonorum</i>	86
XXVI	<i>De perfectione, imperfectione et plusquam perfectione tonorum</i>	87
XXVII	<i>De tono perfecto quoad ascensum et descensum</i>	87
XXVIII	<i>De tono perfecto quoad ascensum et imperfecto quoad descensum</i>	88
XXIX	<i>De tono perfecto quoad descensum et imperfecto quoad ascensum</i>	88
XXX	<i>De dubio orto ex similitudine ascensus ac descensus autentici imperfecti quoad ascensum et perfecti quoad descensum, ac plagalis imperfecti quoad descensum et perfecti quoad ascensum</i>	89
XXXI	<i>De tono perfecto quoad ascensum et plusquam perfecto quoad descensum</i>	90
XXXII	<i>De tono perfecto quoad descensum et plusquam perfecto quoad ascensum</i>	91
XXXIII	<i>De tono imperfecto quoad ascensum et descensum</i>	91
XXXIV	<i>De dubio orto ex similitudine ascensus autentici imperfecti quoad ascensum et descensum, ac plagalis imperfecti quoad descensum et perfecti quoad ascensum</i>	91
XXXV	<i>De dubio orto ex similitudine ascensus autentici imperfecti quoad ascensum et descensum ac plagalis etiam sic imperfecti</i>	92
XXXVI	<i>De dubio orto ex similitudine ascensus ac descensus autentici imperfecti quoad ascensum et perfecti quoad descensum, ac plagalis imperfecti quoad utrumque</i>	93
XXXVII	<i>De tono imperfecto quoad ascensum et plusquam perfecto quoad descensum</i>	94
XXXVIII	<i>De tono imperfecto quoad descensum et plusquam perfecto quoad ascensum</i>	95
XXXIX	<i>De tono plusquam perfecto quoad ascensum et descensum</i>	95
XL	<i>De tono mixto quoad ascensum ad descensum perfecto</i>	95
XLI	<i>De tono mixto perfecto quoad ascensum et quoad descensum plusquam perfecto</i>	96
XLII	<i>De tono mixto quoad descensum perfecto et quoad ascensum plusquam perfecto</i>	96
XLIII	<i>De duobio orto ex similitudine ascensus ac descensus autentici mixti ac plagalis</i>	97
XLIV	<i>De fine tonorum</i>	97
XLV	<i>De finibus irregularibus tonorum</i>	98
XLVI	<i>De finibus irregularibus primi toni et secundi</i>	98

XLVII	<i>De finibus irregularibus tertii et quarti</i>	99
XLVIII	<i>De finibus irregularibus quinti et sexti</i>	100
XLIX	<i>De finibus irregularibus septimi et octavi</i>	101
L	<i>Quod plura irregularia loca tam extra manum quam intra finibus tonorum cedere possunt</i>	102
LI	<i>Interpretatio quarundam coniunctionum secundum communi- orem loquendi modum</i>	103

¹*Liber de natura et proprietate tonorum a Magistro Johanne Tinctoris legum artiumque professore compositus feliciter incipit.*

Prologus

²Praestantissimis ac celeberrimis artis musicae professoribus Domino Johanni Okeghem, christianissimi regis Francorum prothocapellano ac Magistro Antonio Busnois, illustrissimi Burgundorum ducis cantori, Johannes Tinctoris inter eos qui iura scientiasque mathematicas profitentur minimus, immortalem observantiam.

³Ponderanti mihi Graecum illud proverbium, viri splendidissimi, quam quisque norit artem in ea se exerceat, tametsi naturam, ut philosopho placet, varietatis indigentem sequutus, numerosis artibus operam accuratissime impenderim, me tamen in musica tamquam caeteris copiosius nota exercere decretum est. ⁴Hinc nonnulla cum super hiis quae ad theoriam tumque ad praxim huius insignis peritiae attinent opuscula condidi. ⁵Inter quae *Proportionale musices* extat, signorum proportionum quibus abusi estis sine quavis indulgentia reprehensivum atque correctivum. ⁶Quod ut in manibus plurimorum venit, censuerunt aliqui et praecipue unus non modo hic sed etiam in omni alia honesta ac liberali institutione, velut cunctarum bonarum artium expers, nominari indignus, merito vituperii nota me afficiendum.

⁷Insuper iste unus omnium qui sunt cantorum ridiculosissimus mihi si umquam patriam repeterem, ipsius libelli violentam comestionem minari haud formidavit, eo quod, ut praedictum est, abusum vestrum circa proportionalis signa improbare attentassem. ⁸O verba prudenti homine dignissima! ⁹O minae forti viro decentissimae! ¹⁰Enimvero quod prudenter praedixit, quod quia fortiter minatus est, nobis integre contigit. ¹¹Patriam saepenumero deinceps post hac repetii. ¹²Corpus etenim licet ab ea plurimum distet, animus parentes et amicos frequentissime recolens, profecto parum aut nihil abest. ¹³Nonne et libellum ipsum comedi? ¹⁴Comedi nimirum, quod etiam a spiritu Ezechieli dictum fuit: ¹⁵“Venter tuus comedet, et viscera tua complebuntur volumine

¹ Br^l 10^r BU 19^r V 16^r In V: Johannis Tinctoris musici clarissimi in naturas et proprietates tonorum musicalium proemium incipit.

¹¹ post hac om BU V

¹⁵ *Ezech*, 3:3.

TRACTATUS DE NOTIS ET PAUSIS

TABLE OF CONTENTS

<i>Prologus</i>		109
<i>Liber Primus</i>		
I	<i>De notae diffinitione notarumque divisione</i>	109
II	<i>De notis certi valoris</i>	110
III	<i>De maxima</i>	110
IV	<i>De longa</i>	111
V	<i>De brevi</i>	111
VI	<i>De semibrevis</i>	111
VII	<i>De minima</i>	111
VIII	<i>De ligaturis</i>	112
IX	<i>De differentia notarum in ligaturis concurrentium</i>	113
X	<i>De regulis generalibus circa primas notas ligaturarum cognoscendas</i>	113
XI	<i>De mediis notis ligaturarum cognoscendis</i>	115
XII	<i>De regulis generalibus circa ultimas notas ligaturarum cognoscendas</i>	115
XIII	<i>Notabile quoddam de ligatura maximae</i>	116
XIV	<i>Quot modis maxima ac longa aliis cum propria forma colligentur</i>	116
XV	<i>De notis incerti valoris</i>	117
 <i>Liber Secundus</i>		
I	<i>De pausis</i>	118
II	<i>De pausa longae</i>	118
III	<i>De pausa brevis</i>	118
IV	<i>De pausa semibrevis</i>	119
V	<i>De pausa minimae</i>	119
	<i>Operis conclusio</i>	120

¹ *Tractatus de notis et pausis editus a Magistro Johanne Tinctoris
in legibus licentiato Regisque Siciliae capellano.*

Prologus

²Egregio viro domino Martino Hanard, canonico Cameracensi ac apostolico cantori, Johannes Tinctoris inter cantores Regis Siciliae minimus immortalē benevolentiam. ³Considerans, celeberrime cantorum, quam necessarium sit operam artificiose canendi daturō notas et pausas cognoscere, de his tractare, non laudis aviditate sed vera qua afficior erga musices studiosos caritate, ut brevius potero, institui. ⁴Sicut enim tuae perspicientiae sublimitas novit, neminem in arte dicendi peritum evadere sine litterarum cognitione contingit, pariformiter nullus unquam recte cantabit si notas et pausas ignoraverit. ⁵Ex litteris namque syllabae dictiones tandem orationes conficiuntur, sic ex notis et pausis omnes cantus componuntur. ⁶Et quamvis plurimi inveniantur melodiosissimi cantores notarum pausarumque prorsus expertes, sicut infiniti oratores distinctissime orantes litteras tamen ignorantes, nostra traditio supervacanea ob hoc non erit censenda, quippe per eam quisquis melodie cecinerit se id recte facere quod laudabile admodum est, intelligit secus non bene cantabit. ⁷Nam ut sapientes asserunt, nemo bene facit quod non intelligit.

¹*Liber Primus*

Capitulum I — De notae diffinitione notarumque divisione.

²Primum igitur de notis, postmodum de pausis tractemus. ³Nota est signum vocis certi vel incerti valoris. ⁴Hinc duas esse species notarum est animadvertum, nam aliae sunt certo valore ac regulari limitate secundum quantitates quibus supponuntur, ut in libro quem de regulari valore notarum inscripsimus, competenter tradidimus, et talibus in cantu figurato solum

¹ Br^l 28^r BU 47^r G 161^r V 43^v *Pro lin 1*: Incipit prologus in librum tertium de notis et pausis BU Tractatus de notis et pausis et primo de diffinitione notarumque divisione G Prologus in tractatum de notis et pausis incipit feliciter V

² Lin 2-7 om G

³ opera Br^l

¹ Br^l 28^v BU 47^r G 161^r V 43^v Liber Primus om BU De... divisione om G

TRACTATUS DE REGULARI
VALORE NOTARUM

TABLE OF CONTENTS

<i>Prologus</i>		125
I	<i>De quantitibus in genere</i>	125
II	<i>De modo maiori</i>	126
III	<i>De modo minori</i>	127
IV	<i>De tempore</i>	127
V	<i>De prolatione</i>	128
VI	<i>De signis quantitatum in genere</i>	128
VII	<i>De signo modi maioris perfecti</i>	129
VIII	<i>De signo modo maioris imperfecti</i>	129
IX	<i>De signo modo minoris perfecti</i>	129
X	<i>De signo modi minoris imperfecti</i>	130
XI	<i>De signo temporis perfecti</i>	130
XII	<i>De signo temporis imperfecti</i>	130
XIII	<i>De signo prolationis maioris</i>	131
XIV	<i>De signo prolationis minoris</i>	131
XV	<i>De specibus compositionum in genere</i>	131
XVI	<i>De prima specie compositionis et valore notarum in ea existentium</i>	131
XVII	<i>De secunda specie compositionis et valore notarum in ea existentium</i>	132
XVIII	<i>De tertia specie compositionis et valore notarum in ea existentium</i>	132
XIX	<i>De quarta specie compositionis et valore notarum in ea existentium</i>	132
XX	<i>De quinta specie compositionis et valore notarum in ea existentium</i>	133
XXI	<i>De sexta specie compositionis et valore notarum in ea existentium</i>	133
XXII	<i>De septima specie compositionis et valore notarum in ea existentium</i>	134
XXIII	<i>De octava specie compositionis et valore notarum in ea existentium</i>	134
XXIV	<i>De nona specie compositionis et valore notarum in ea existentium</i>	134
XXV	<i>De decima specie compositionis et valore notarum in ea existentium</i>	135

XXVI	<i>De undecima specie compositionis et valore notarum in ea existentium</i>	135
XXVII	<i>De duodecima specie compositionis et valore notarum in ea existentium</i>	135
XXVIII	<i>De tertiadecima specie compositionis et valore notarum in ea existentium</i>	136
XXIX	<i>De quartadecima specie compositionis et valore notarum in ea existentium</i>	136
XXX	<i>De quintadecima specie compositionis et valore notarum in ea existentium</i>	136
XXXI	<i>De sextadecima specie compositionis et valore notarum in ea existentium</i>	137
XXXII	<i>De valore minimae</i>	137
XXXIII	<i>Operis conclusio</i>	138

¹*Tractatus de regulari valore notarum, editus a Magistro Johanne Tintoris, in legibus licentiato Regisque Siciliae capellano.*

²Cogitanti mihi, illustrissima domina, rationi maxime consentaneum laudem et gloriam studiorum ab his qui ea intelligunt diliguntque expetere, in mentem venit hoc opusculum de regulari valore notarum inscriptum tuae celsitudini dedicare, expetens si in eo aliquid studii laude gloriaque dignum inveniatur, id tua existimatione quom intellectu praestantissimo ac bonarum artium dilectione ferventissima viros nedum feminas omnes excedas mihi attributum fore. ³Precor igitur ingenti cordis affectu quamvis hoc innata quadam sciendi cupiditate facturam te non dubitem, ut quom opusculum ipsum in manibus habueris, accuratissime perlegas. ⁴Ac si in eo me libero homine digna praecepisse inveneris, apud te ipsam amore sanctissimo quo erga scientiarum ingenuarum studiosos affici consueveris, per quam gratiosum efficere digneris, namque tunc operam meam huic studiorum generi impensam digne censebo, dum ex eo gratiam tam celebris, tam illustris, tamque prudentis dominae regiae filiae consequutus fuero.

¹*Capitulum I — De quantitibus in genere.*

²Quamquam in plerisque opusculis nostris quot et quae notae sint explicaverimus, tamen hinc absurdum non mihi visum est, eo quod de regulari valore earum scripturi sumus, id ipsum resumere. ³Unde sciendum quod quinque tantum universales notae sunt, quae in hoco versu penthametro ordine recto positae facillime concipi retinerique possunt:

⁴Maxima \square , longa \sqcap , brevis \square , semibrevis \diamond , minima \diamond .

⁵Et quoniam regularis valor istarum notarum ex quantitibus attenditur, quid quantitas sit quotque quantitates et quae sint animadvertendum est. ⁶Unde quantitas est secundum quam quantus sit cantus intelligitur. ⁷Quatuor autem quantitates ab artis musicae praeceptoribus institutas accepimus,

¹ Br^l 31v BU 52v V 48r *Lin om* V Johannis Tintoris musici clarissimi in tractatum de regulare notarum prologus incipit BU

¹ Br^l 31v BU 52v V 48r

**LIBER IMPERFECTIONUM
NOTARUM MUSICALIUM**

TABLE OF CONTENTS

<i>Prologus</i>	143
<i>Liber Primus</i>	
I <i>De imperfectionis diffinitione et notarum qualitate</i>	143
II <i>De pausarum imperfectione</i>	146
III <i>De tredecim generabilis imperfectionum regulis</i>	146
<i>Liber Secundus</i>	
I <i>De imperfectionibus notarum musicalium in particulari</i>	155
II <i>De imperfectione maximae in modo maiori perfecto</i>	155
III <i>De quindecim modis imperfectionis maximae</i>	156
IV <i>De imperfectione longae in modo minori perfecto</i>	160
V <i>De septem modis imperfectionis longae</i>	161
VI <i>De imperfectione brevis in tempore perfecto</i>	163
VII <i>De unico modo imperfectionis semibrevis</i>	165
VIII <i>De tribus imperfectionum signis</i>	165
IX <i>Operis conclusio</i>	167

*¹Liber imperfectionum notarum musicalium editus a Magistro
Johanne Tinctoris in legibus licentiato Regisque Magna Siciliae
capellano*

Prologus

²Artis musicae studiosissimo iuveni Jacobo Frontin, Johannes, Tinctoris eiusdem artis professor minimus immortalem amicitiam.

³Laudabili plurimum affectu, inclyte iuvenis, expetisti ut tibi de imperfectionibus notarum musicalium aliquid scripto traderem. ⁴Cui profecto iusta petenti mox assentire volui, quippe non modo tuae indoli clarissimae, verum et caeteris bonorum artium amatoribus adeo sum affectus, quod si quid a me exigant eorumque de illis sentiam id exhibere non differam. ⁵Neque, precor, credas hanc mihi materiam levis esse speculationis, quom nostros maiores super ea parum coevos vero minus disceptasse legerim audiverimque. ⁶Gratis igitur accipe minusculum hoc egregio nomini tuo cum ingenti benevolentia dicatum traditionique perutili exhortor vehementissime studeas ne, quod absit, tanta virtutis imperfectione polluaris ut quod laudabiliter exoptasti, impudenter ipse contemnas.

¹Liber Primus

Capitulum I — De imperfectionis diffinitione et notarum qualitate.

²Tractaturus autem de ipsis notarum musicalium imperfectionibus, prius imperfectionem diffiniendum existimavi, unde imperfectio est tertiae partis proprii valoris totius notae aut suarum partium abstractio. ³Et ut ipsa haec materia clarius eluscescat praeponendum est quod quinque universales notae certi valoris in musica tantummodo reperiuntur quae sub hoc uno versu penthametro artificiosissime ordinantur:

¹ Br^l 36^r BU 61^r G 177^v V 55^r Johanni Br^l Liber...capellano om BU V De imperfectionibus notarum musicalium G Cap om G

³ traderim Br^l

⁴ a deo Br^l

¹ Br^l 36^r BU 61^r G 177^v V 55^r (qualitate) liber add BU V lin om G Liber primus om V

³ ordinariantur Br^l enim modo pro tantummodo G

TRACTATUS ALTERATIONUM

TABLE OF CONTENTS

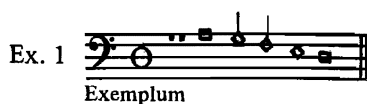
<i>Prologus</i>	173
I <i>Quid sit alteratio</i>	173
II <i>De alteratione longae</i>	178
<i>De alteratione brevis</i>	178
<i>De alteratione semibrevis</i>	178
<i>De alteratione minimae</i>	179

¹*Tractatus alterationum editus a Magistro Johanne Tinctoris, in legibus licentiato Regisque Magnae Siciliae capellano.*

Prologus

²Sanctissimo legum interpreti suavissimoque musarum cultori, Guillelmo Guingnandi, prothocapellano serenissimi Ducis Mediolani, Johannes Tinctoris inter legum ac artium mathematicarum studiosos minimus, honorem perpetuumque decus.

³Nuper, egregie vir, meas usque ad aures rumor subvolavit quemdam cantorem tuo subiectum imperio me palam asseruisse circa quandam alterationem musicam errasse, eo quod quom in manibus suis habuisset officium nostrum, iam olim super “Nos amis” editum, in ipso sub tempore perfecto inter duas breves, duas semibreves, quarum ultima non alteratur, hoc in modo reperisset:

⁴In quo se admodum esse rusticum ostendit, non advertens alterationem aliquam non debere fieri ubi nullus est defectum numerus, eius, licet rusticitati hoc etenim iura praecipuiunt. ⁵Sit parcendum non tamen obiectum errorem ne tacendo huic consentire videar impurgatum censui reliquendum. ⁶Quamobrem hoc opusculum edidi et quicquid de notarum alterationibus sentiam in eo posui, ut, quom id perlegere dignatus fueris, me reprehensum inique percipias et adversus calumniatorem pro veritate certando, quod proprium est viri fortis, tuearis et protegas.

¹*Capitulum I — Quid sit alteratio.*

²Alteratio est proprii valoris alicuius notae duplicatio. ³Notam etenim

¹ Br¹ 44^v BU 75^r G 169^v V 67^r Tractatus...capellano om BU V Incipit in G: De alterationibus notarum tractatulus feliciter incipit Lin 1-6 om G

³ This work has not been identified.

⁴ cuius *pro* eius Br

⁶ quicquid Br¹

¹ Br¹ 44^v BU 75^v G 169^v V 67^r Lin om G

SUPER PUNCTIS MUSICALIBUS

TABLE OF CONTENTS

<i>Prologus</i>		185
I	<i>De puncti diffinitione et eius divisione</i>	185
II	<i>De puncto divisionis</i>	185
III	<i>De puncto augmentationis</i>	186
IV	<i>De puncto perfectionis</i>	186
V	<i>Summa distinctio puncti praepositi aut postpositi</i>	187
VI	<i>De puncto maximae postposito in modo maiori perfecto</i>	187
VII	<i>De puncto longae postposito in utroque modo perfecto</i>	188
VIII	<i>De puncto brevi postposito in modo minori perfecto et tempore perfecto</i>	189
IX	<i>De puncto semibrevis postposito in tempore perfecto et prolatione maiori</i>	190
X	<i>De puncto minimae postposito in prolatione maiori</i>	191
XI	<i>De punctis in uno et eodem cantu sub quantitibus fixis et mutatis concurrentibus</i>	192
XII	<i>Qui puncti notae apponantur pro ea tantum et qui pro ea et aliis simul</i>	192
XIII	<i>De puncto divisionis appposito notae pro ea tantum</i>	193
XIV	<i>De punctis, accidentibus et pausis</i>	194
XV	<i>De abusu punctorum divisionis et perfectionis</i>	194
XVI	<i>De punctis prolationis et morae generalis</i>	195
XVII	<i>De puncto prolationis</i>	195
XVIII	<i>De puncto morae generalis</i>	195
XIX	<i>De punctus repetitionis</i>	196
XX	<i>De punctis acceptionis</i>	197
XXI	<i>Operis conclusio</i>	198